

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان هرمزگان

حساب تولید استان هرمزگان در سال 1393

(و مقایسه آن با کل کشور طی سالهای 93-1390)

گروه تحقیقات و حسابهای منطقه ای

بهار 96

فهرست مندرجات

عنوان

صفحه

مقدمه

تعاریف و مفاهیم به کار رفته

- 1- شاخص های کلیدی 1
- مشخصات جغرافیایی و سیاسی 1
- مشخصات جمعیتی 1
- 2- ساختار اقتصادی استان هرمزگان در سال 1393 3
- تولید سرانه 3
- محصول ناخالص داخلی GDP 4
- سهم بخش های عمده اقتصادی در GDP 5
- نقش استان در فعالیتهای اقتصادی کشور 8
- بررسی شاخص مزیت نسبی 10
- 3- تولید ناخالص داخلی استانهای کشور و مقایسه با استان هرمزگان در دوره 93-1390 13
- محصول ناخالص داخلی GDP 13
- وضعیت ارزش مصرف واسطه و ستانده 17
- 4- نتیجه گیری 18

تعاریف و مفاهیم به کار رفته

GDP یا محصول ناخالص داخلی :

برابر است با ارزش همه کالا و خدمات تولید شده در یک دوره زمانی منهای کالا و خدمات مصرف شده در فرآیند تولید طی همان دوره بعلاوه مالیات ، منهای یارانه .

$$\text{GDP} = \text{یارانه} - \text{مالیات} + \text{مصرف واسطه} - \text{ستانده} =$$

ارزش افزوده ناخالصی :

عبارت است از ارزش ستانده منهای ارزش مصرف واسطه .

$$\text{ارزش مصرف واسطه} - \text{ارزش ستانده} = \text{ارزش افزوده ناخالص}$$

مصرف واسطه :

عبارت از ارزش کالا و خدماتی است که بصورت داده های یک فرآیند تولید در آن فرآیند مصرف می شوند مثل مواد اولیه آب ، برق ، گاز ، خدمات قراردادی .

ستانده :

ستانده کالا و خدماتی است که در واحد تولید کننده (کارگاه) تولید شده و در خارج از آن در دسترس قرار می گیرد .

مالیات :

پرداخت های اجباری و بلاعوض واحدهای نهادی به دولت .

یارانه ها :

پرداختهای جاری و بلاعوض از سوی دولت به تولید کنندگان یا وارد کنندگان .

تولید سرانه :

درآمد سرانه از تقسیم تولید ناخالص داخلی بر جمعیت یک کشور بدست می آید.

فرامنطقه :

این قسمت شامل بخش هایی از قلمرو اقتصادی کشور است که نمی توان آن ها را به هیچ یک از مناطق نسبت داد و شامل فلات قاره و آن قسمت از آبهای بین المللی که کشور نسبت به آنها دارای حقوق انحصاری است و بوسیله واحدهای مقیم استفاده می شود و یا قلمرو سیاسی کشور در سایر نقاط جهان همانند سفارتخانه ها ، کنسولگری ها ، پایگاههای نظامی و ... می باشد.

مزیت نسبی (RCA) :

نسبت ارزش افزوده رشته فعالیت اقتصادی به جمع ارزش افزوده استان تقسیم بر همین نسبت در کشور می باشد . چنانچه این شاخص بزرگتر از یک باشد نشان از مزیت داشتن اقتصاد استان در این رشته فعالیت در کشور است .

شاخص IO :

عبارت است از نسبت ارزش مصرف واسطه به ارزش ستانده یک فعالیت اقتصادی ، ضرب در 100 .

نرخ مشارکت اقتصادی :

عبارت است از نسبت جمعیت فعال (شاغل و بیکار) 10 ساله و بیش تر (یا 15 ساله و بیشتر) به جمعیت در سن کار، 10 ساله و بیشتر (یا 15 ساله و بیشتر)، ضرب در 100 .

نرخ بیکاری :

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار به جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، ضرب در 100 .

نرخ تورم :

درصد تغییر قیمت تعداد معین و ثابتی از کالاها و خدمات در طول یک دوره مشخص نسبت به دوره مرجع (دوره پایه مشخص).

بعد خانوار:

حاصل تقسیم تعداد جمعیت به تعداد خانوارها می باشد .

میزان شهرنشینی :

این نسبت از تقسیم تعداد جمعیت شهری به کل جمعیت ضربدر 100 به دست می آید .

تراکم نسبی جمعیت :

متوسط تعداد افراد جمعیت یک منطقه در هر کیلومتر مربع از مساحت آن منطقه .

میزان باسوادی :

این میزان از تقسیم جمعیت 6 ساله و بیشتر باسواد به کل جمعیت 6 ساله و بیشتر ضربدر عدد 100 به دست می آید .

امید به زندگی :

متوسط تعداد سالهایی که انتظار می رود فرد زنده بماند در صورتی که شرایط مرگ و میر ثابت باقی بماند .

1 - شاخص های کلیدی

در این بخش مروری بر وضعیت جغرافیایی، سیاسی استان و ارائه شاخص های کلیدی مهم استان بر اساس آخرین نتایج سرشماریها و طرحهای اجرایی مرکز آمار ایران و مقایسه آن با سایر استانهای کشور دارد.

مشخصات جغرافیایی و سیاسی

استان هرمزگان یکی از 32 استان کشور جمهوری اسلامی ایران است که در جنوب کشور و بین مختصات جغرافیایی 25 درجه و 24 دقیقه تا 28 درجه و 57 دقیقه عرض شمالی و 53 درجه و 41 دقیقه تا 59 درجه و 15 دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ واقع شده است. این استان با حدود 71 هزار کیلومتر مربع مساحت سهمی معادل 4/34 درصد از مساحت کل کشور را در اختیار دارد. استان هرمزگان از جهت شمال و شمال شرقی با استان کرمان، غرب و شمال غربی با استانهای فارس و بوشهر و از شرق با سیستان و بلوچستان همسایه بوده و جنوب آنرا آبهای گرم خلیج فارس و دریای عمان در نواری به طول 900 کیلومتر در بر گرفته است.

بر اساس آخرین تقسیمات کشوری، استان هرمزگان دارای 13 شهرستان به نامهای بندرعباس، میناب، بندرلنگه، بستک، رودان، جاسک، قشم، حاجی آباد، خمیر، پارسیان، سیریک، بشاگرد و ابوموسی، 38 شهر، 85 دهستان، 38 بخش و 2244 آبادی که از این تعداد 1731 آبادی دارای سکنه می باشد.

مشخصات جمعیتی

جمعیت استان هرمزگان بر اساس نتایج سرشماری نفوس و مسکن سال 1395، 1776415 نفر بوده است که 2/22 در صد از جمعیت کل کشور را به خود اختصاص داده است و از نظر رتبه جمعیتی در مقام 15 بین 31 استان کشور قرار دارد. در این رده بندی استان تهران در مقام اول و استان ایلام در مقام 31 می باشد، از مجموع جمعیت فوق 971822 نفر در مناطق شهری و 802512 نفر در مناطق روستایی سکونت دارند. تراکم نسبی جمعیت برای استان 25 نفر در هر کیلومتر مربع می باشد و این در حالیست که برای کل کشور در سال 1395، 49 نفر در هر کیلومتر مربع می باشد.

شاخص بعد خانوار در استان 3/6 نفر و نسبت جنسی مرد به زن 103 می باشد، همچنین میزان شهرنشینی 54/7 درصد می باشد که این رقم برای کشور 74/00 در صد می باشد. تعداد ولادت و فوت ثبت شده به ترتیب 42900 و 6913 رویداد و تعداد ازدواج و طلاق ثبت شده به ترتیب 15762 و 3130 رویداد ثبت شده است.

بر اساس نتایج طرح سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال 1395 مرکز آمار ایران میزان باسواد جمعیت استان 87/8 درصد است که از متوسط کل کشور (87/6)، دو واحد بیشتر می باشد.

بر اساس گزارش شاخص ها و نماگرهای نیروی کار سال 1395 در مورد ویژگی های اشتغال و بیکاری خانوارهای استان حاکی از آن است که نرخ مشارکت اقتصادی 38/8 درصد و نرخ اشتغال و بیکاری به ترتیب 89/7 درصد و 10/3 درصد می باشد که بیشترین سهم اشتغال با 49/3 درصد مربوط به بخش خدمات می باشد.

بر اساس نتایج آخرین سرشماریهای عمومی جمعیت و اجرای طرحهای آماری مرکز آمار ایران، شاخص های کلیدی کشور و استانها در دو جدول ذیل ارائه شده است:

نام استان	درصد تغییر GDP اسمی با نفت-1393	میزان شهرنشینی - 1395	بعد خانوار - 1395
کل کشور	13/4	74/0	3/3
هرمزگان	3/6	54/7	3/6

نام استان	جمعیت - 1395 (نفر)	نرخ رشد جمعیت - 1390-95	نرخ بیکاری - 1395	نرخ مشارکت اقتصادی - 1395	نرخ باسوادی - 1395
کل کشور	79926270	1/24	12/4	39/4	87/6
آذربایجان شرقی	3909652	0/97	10/8	41/0	84/7
آذربایجان غربی	3265219	1/17	11/0	40/5	82/0
اردبیل	1270420	0/35	15/3	43/8	83/1
اصفهان	5120850	0/97	14/6	40/4	89/9
البرز	2712400	2/37	14/3	37/8	92/2
ایلام	580158	0/80	11/6	36/1	84/9
یوشهر	1163400	2/41	11/3	37/0	89/2
تهران	13267637	1/72	11/6	40/2	92/2
چهارمحال و بختیاری	947763	1/15	20/2	39/4	84/7
خراسان جنوبی	768898	3/02	10/7	38/0	86/8
خراسان رضوی	6434501	1/43	13/2	42/1	89/1
خراسان شمالی	863092	-0/11	11/2	42/4	83/3
خوزستان	4710509	0/78	12/7	38/5	86/3
زنجان	1057461	0/81	9/7	40/8	84/8
سمنان	702360	2/16	8/6	38/9	91/5
سیستان و بلوچستان	2775014	1/83	12/9	31/1	76/0
فارس	4851274	1/08	11/4	39/4	88/8
قزوین	1273761	1/17	11/6	39/3	88/6
قم	1292283	2/33	11/2	35/8	88/7
کردستان	1603011	1/42	15/2	41/9	81/5
کرمان	3164718	1/49	11/5	37/6	85/4
کرمانشاه	1952434	0/07	22/0	38/9	84/5
کهگیلویه و بویراحمد	713052	1/60	13/3	38/6	84/4
گلستان	1868819	1/01	12/6	38/2	86/1
گیلان	2530696	0/40	11/3	40/8	87/3
لرستان	1760649	0/07	13/0	35/0	83/0
مازندران	3283582	1/33	11/6	41/0	88/7
مرکزی	1429475	0/22	7/3	35/6	87/0
هرمزگان	1776415	2/39	10/3	38/8	87/8
همدان	1738234	-0/23	9/5	38/6	85/0
یزد	1138533	1/17	12/8	40/8	90/9

2 - ساختار اقتصادی استان هرمزگان در سال 1393

در بخش دوم این گزارش حساب تولید استان در سال 1393 مورد بررسی قرار می گیرد و مقایسه اجمالی بین استانهای کشور از نظر میزان ارزش افزوده، سهم تولید استان از کل تولید ناخالص داخلی، تولید سرانه و نیز رشد سالیانه این تولید و بررسی شاخص مزیت نسبی فعالیتهای اقتصادی صورت خواهد گرفت.

تولید سرانه

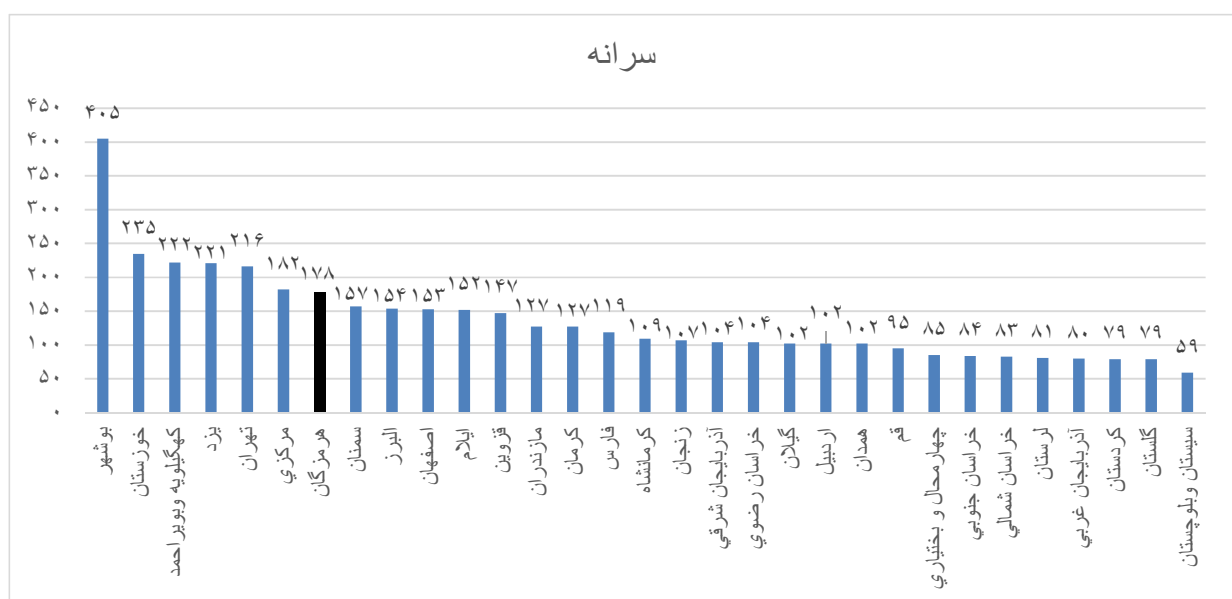
یکی از مهمترین معیارهایی که جایگاه اقتصادی استان ها را به نمایش می گذارد سرانه محصول ناخالص داخلی است، که معمولا سطح زندگی مردم را در جوامع مختلف نشان می دهد اگر تولید ناخالص داخلی در هر دوره بر جمعیت در آن دوره تقسیم شود تولید سرانه ناخالص داخلی بدست خواهد آمد. گرچه تولید سرانه، نحوه توزیع درآمد آن جامعه را نشان نمی دهد اما نشان می دهد که درآمد یک شهروند به طور متوسط در جامعه مورد نظر چقدر است.

GDP سرانه استان هرمزگان در سال 1393 معادل 178 میلیون ریال بوده است. این رقم در سالهای (93-1390) از GDP سرانه کشور بیشتر بوده است. رتبه استان از نظر شاخص GDP سرانه در همین سال در جایگاه 7م بین استانها قرار دارد.

بیشترین GDP سرانه در میان استانهای کشور در سال 1393 معادل 405 میلیون ریال متعلق به استان بوشهر بوده است. استان سیستان و بلوچستان کمترین GDP سرانه را معادل 59 میلیون ریال داشته است. بعد از سیستان و بلوچستان استان های گلستان، کردستان، آذربایجان غربی، لرستان، خراسان شمالی، خراسان جنوبی و چهارمحال و بختیاری نیز در رده استان هایی قرار دارند که کمترین محصول ناخالص داخلی سرانه را دارند.

میلیون ریال

تولید سرانه استانهای کشور در سال 1393

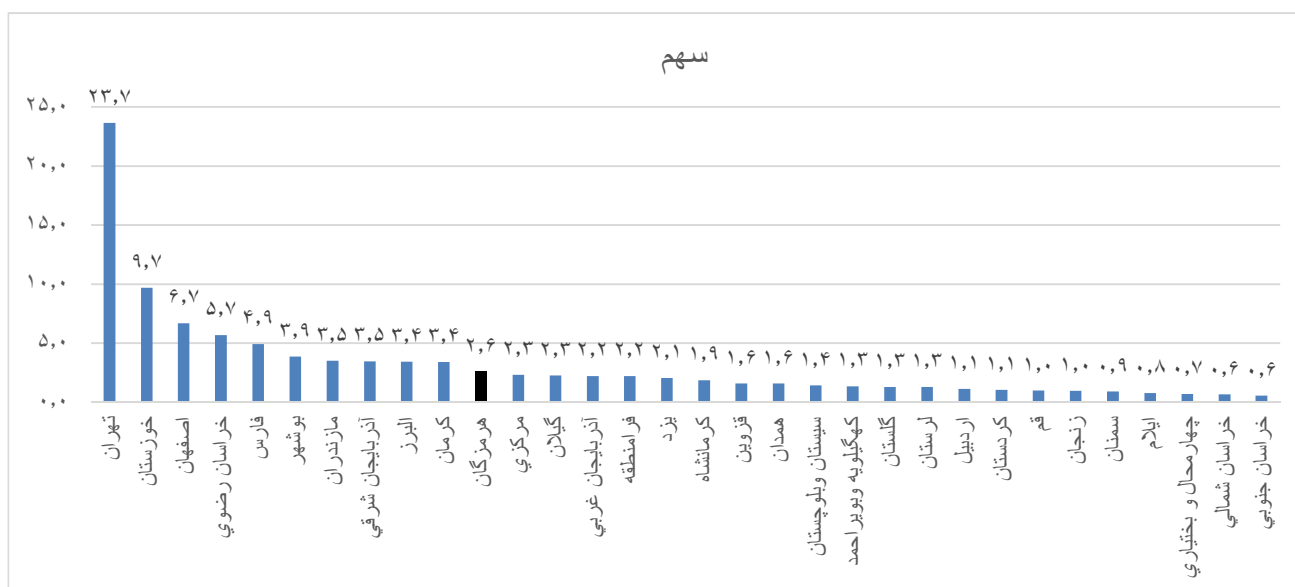
محصول ناخالص داخلی GDP

محصول ناخالص داخلی معیاری برای اندازه گیری تولید است، تولید ناخالص داخلی یا GDP در برگیرنده ارزش مجموع کالاها و خدمات نهایی است که طی یک دوره زمانی معین (به طور معمول یکسال) در یک کشور تولید می شود. این محصول برای هر منطقه شامل ارزش مجموع کالاها و خدماتی است که در دوره زمانی خاص در داخل مرزهای منطقه تولید می شود و حاصل ستانده بخش های مختلف اقتصادی و مصارف واسطه ای بخش ها است.

استان هرمزگان در سال 1393 به تنهایی 2/6 درصد محصول ناخالص داخلی کشور را تأمین می کند در حالی که 2/1 درصد جمعیت کشور را در بر دارد که در کل کشور رتبه 11 را در میان 31 استان دارد. استان تهران در سال 1393 با 23/7 درصد بیشترین سهم را در GDP داشته است. از 31 استان کشور پنج استان تهران، خوزستان، اصفهان، خراسان رضوی و فارس 50/6 درصد و 26 استان دیگر با فرامنطقه 49/4 درصد محصول ناخالص داخلی کشور را تأمین می کند. سهم محصول ناخالص داخلی پنج استان کمتر از 1 درصد GDP کشور است، این استان ها عبارتند از: خراسان جنوبی، خراسان شمالی، چهار محال و بختیاری، ایلام، سمنان که جمعاً سهم GDP آن ها 3/6 درصد از GDP کشور را تأمین می کند. تحلیل بیشتر از ارقام فوق نشان می دهد از تعداد کل استان ها بطور تقریبی 16 استان 20/3 درصد GDP کشور را تأمین می کند. به عبارت دیگر می توان گفت 80 درصد ارزش افزوده کل کشور در 15 استان و فرامنطقه ایجاد می شود. فرا منطقه از آبهای ساحلی ساحلی جنوب تشکیل شده است که دارای ذخائر نفتی است و در 2/3 درصد محصول ناخالص داخلی کشور سهم در GDP معادل 0/6 درصد متعلق به استان خراسان جنوبی می باشد.

درصد

سهم استانها از GDP کشور در سال 1393

سهم بخش های عمده اقتصادی در GDP

رشد اقتصادی استان در سال 1393 ، برابر 18/9 درصد است که نسبت به رشد اقتصادی سال 1392 (معادل 36/8 درصد) و رشد اقتصادی سال 1391 (معادل 35/3 درصد) دارای سیر متغیری بوده است . 7/8 واحد از رشد 18/9 درصدی در سال 1393 را بخش خدمات تأمین کرده است، به این ترتیب بخش خدمات در تأمین رشد اقتصادی استان بیشترین سهم را داشته است، از طرفی گروه صنعت و معدن با وجود اینکه بیشترین رشد را (29/5 درصد) در سال 1393 داشته است اما سهم آن در رشد 18/9 درصدی استان 5/1 واحد بوده است . ارزش افزوده چهار گروه بخش های عمده اقتصادی و سهم رشد آنها در جدول زیر آمده است :

میلیارد ریال - درصد

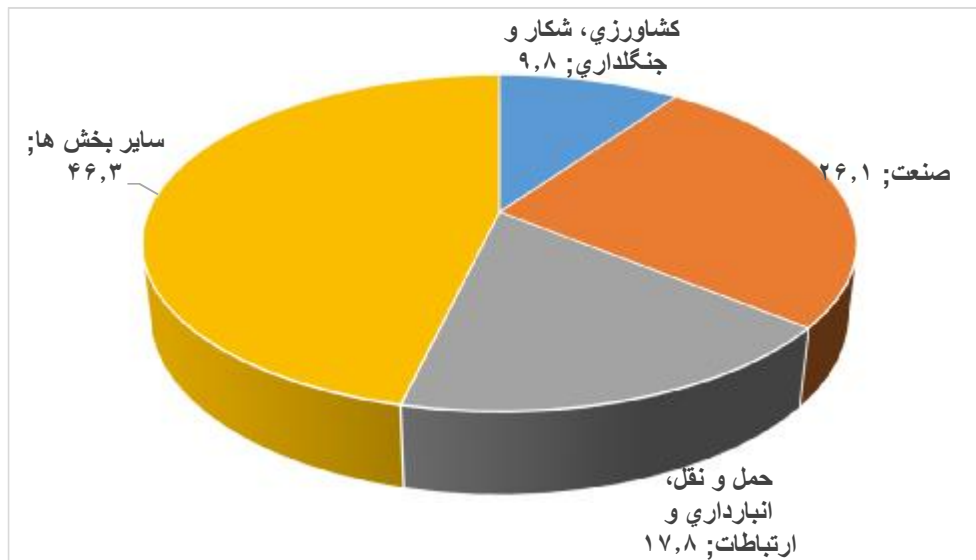
شرح فعالیت	ارزش افزوده به قیمت جاری		سهم بخش ها در GDP استان		رشد GDP به قیمت های جاری		سهم واحدی از رشد محصول ناخالص داخلی ۱۳۹۳
	1393	1392	1393	1392	1393	1392	
کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری	39600	32909	13/3	13/1	20/3	55/6	2/5
صنعت و معدن	80788	62376	27/1	24/8	29/5	13/4	5/1
تأمین آب، برق، گاز طبیعی و ساختمان	53057	48934	17/8	19/5	8/4	115/7	3/4
خدمات	123395	105010	41/3	41/8	17/5	27/6	7/8
محصول ناخالص داخلی	298586	251073	100	100	18/9	36/8	

در سال 1393 استان با 123395 میلیارد ریال بیشترین ارزش افزوده را در بخش خدمات داشته است که بیش از نیمی از آن (78487 میلیارد ریال) مربوط به دو زیربخش (حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات) و (عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها) می باشد، این سهم معادل 41/3 درصد از محصول ناخالص داخلی استان است و این در حالی است که دیگر بخش های عمده اقتصادی استان (صنعت و معدن)، (تأمین آب، برق، گاز طبیعی و ساختمان) و (کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری) بترتیب 27/1، 17/8 و 13/3 درصد سهم داشته اند .

ارزش افزوده بخش صنعت با سهمی معادل 26/1 درصد در محصول ناخالص داخلی استان در سال 1393 دارای بیشترین سهم است. بخش حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات با 17/8 درصد دومین سهم را دارد. ارزش افزوده بخش های فوق روی هم 43/9 درصد محصول ناخالص داخلی استان را فراهم می کنند.

شرح فعالیتها	سهم ارزش افزوده در استان ۱۳۹۳
کشاورزی، شکار و جنگلداری	9/8
ماهیگیری	3/5
معادن	1/1
صنعت	26/1
تأمین آب، برق و گاز طبیعی	13/8
ساختمان	4/0
عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	8/6
هتل و رستوران	0/9
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	17/8
واسطه گری های مالی	0/8
مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار	4/6
اداره امور عمومی، و خدمات شهری	3/5
آموزش	2/3
بهداشت و مددکاری اجتماعی	2/1
سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	1/0
جمع	100

سهم ارزش افزوده بخش کشاورزی و ماهیگیری 13/3 درصد از کل ارزش افزوده بخش های اقتصادی استان را تشکیل می دهد. بخش صنعت و معدن 27/2 درصد، بخش ساختمان، آب، برق و گاز 17/9 درصد و بخش خدمات با 41/6 درصد بطور تقریبی نیمی از ارزش افزوده فعالیت های اقتصادی استان را در سال 1393 به خود اختصاص داده است .

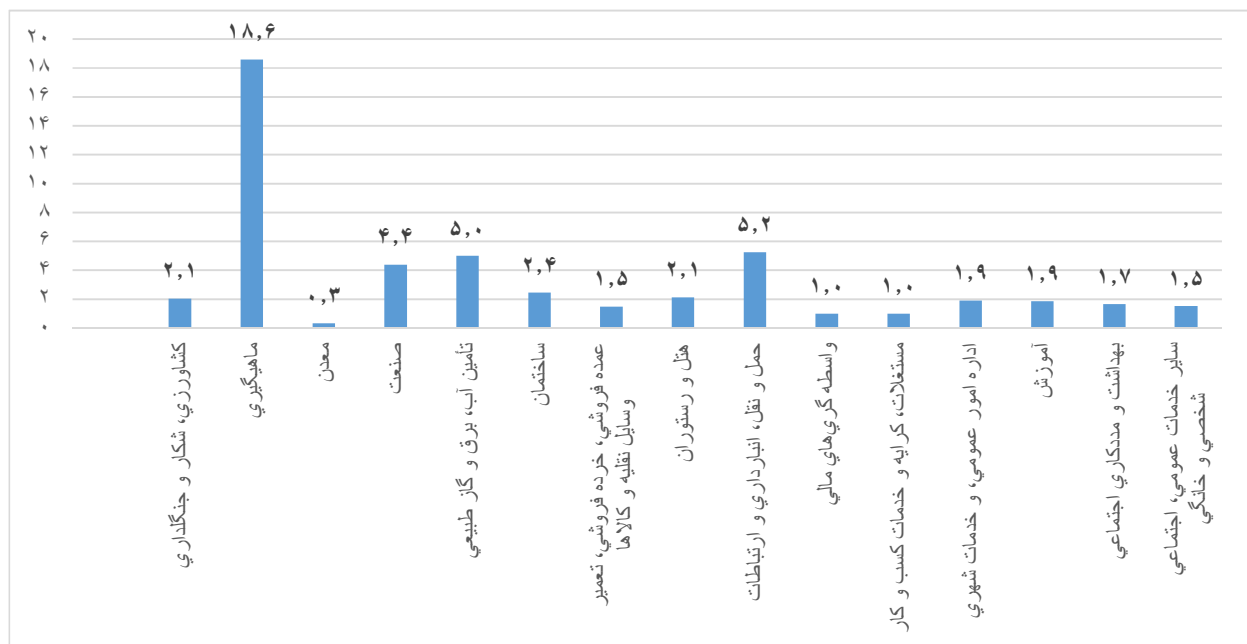

نقش استان در فعالیتهای اقتصادی کشور

ارزش افزوده ناخالص هر فعالیت اقتصادی برابر است با ارزش ستانده منهای مصرف واسطه آن فعالیت ، که همچون GDP معیاری مهم برای اندازه گیری تولید در یک منطقه می باشد و تفاوت ارزشی آنها با هم در مالیات و یارانه می باشد .
 18/6 درصد ارزش افزوده بخش ماهیگیری، 5/2 درصد ارزش افزوده بخش حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات و 4/7 درصد ارزش افزوده بخش صنعت و معدن کشور در سال 1393 در استان هرمزگان ایجاد شده است . چنانچه مشاهده می شود نقش استان در تأمین ارزش افزوده بخش ماهیگیری بیش از سایر بخش ها است .

درصد

سهم ارزش افزوده استان از کشور در سال 1393

همانطور که در جدول زیر مشاهده می کنید سهم استان در ارزش افزوده بخش های مختلف اقتصادی کشور در سالهای 93-1392 آهنگ یکنواختی داشته است . بیشترین تغییرات رشد طی این دو سال بترتیب مربوط به رشته فعالیتهای ماهیگیری با 2/3، ساختمان 0/5، صنعت 0/4 می باشد . فعالیتهای کشاورزی، شکار و جنگلداری، عمده فروشی و خرده فروشی و ... هتل و رستوران، مستغلات و کرایه و خدمات، اداره امور عمومی و ... و سایر خدمات عمومی تغییری در این دو سال نداشته اند و کمترین تغییرات رشد مربوط به فعالیت حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات بوده که با رقمی معادل 0/4 کاهش داشته است .

تغییرات رشد	سهم ارزش افزوده استان از کشور		شرح فعالیتها
	1392	1393	
0	2/1	2/1	کشاورزی، شکار و جنگلداری
2/3	16/3	18/6	ماهیگیری
0/1	0/3	0/3	معدن
0/4	4/0	4/4	صنعت
- 0/3	5/3	5/0	تأمین آب، برق و گاز طبیعی
0/5	1/9	2/4	ساختمان
0	1/5	1/5	عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها
0	2/1	2/1	هتل و رستوران
- 0/4	5/7	5/2	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
- 0/1	1/1	1/0	واسطه گریهای مالی
0	1/0	1/0	مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار
0	1/9	1/9	اداره امور عمومی، و خدمات شهری
- 0/3	2/2	1/9	آموزش
- 0/2	1/9	1/7	بهداشت و مددکاری اجتماعی
0	1/5	1/5	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی
0/1	2/5	2/6	جمع

بررسی شاخص مزیت نسبی

شاخص مزیت نسبی (RCA) نشان می دهد که کدامیک از بخش های اقتصادی استان دارای مزیت نسبی می باشد اگر $RCA > 1$ آن بخش دارای مزیت نسبی است و اگر $RCA \leq 1$ آن بخش فاقد مزیت نسبی است.
در جدول زیر وضعیت شاخص مزیت نسبی استان هرمزگان در سالهای 93-1392 بر اساس بخش های مختلف اقتصادی به تفصیل آمده است :

میلیارد ریال - درصد

رشد اقتصادی 93 نسبت به 92		مزیت نسبی	سهم بخش در اقتصاد 1393		ارزش افزوده هرمزگان 1393	ارزش افزوده کل کشور 1393	شرح فعالیت
استان	کشور		استان	کشور			
12/5	14/3	0/8	9/8	12/4	29078	1416652	کشاورزی، شکار و جنگلداری
49/2	31/0	7/2	3/5	0/5	10523	56643	ماهگیری
6/5	- 11/4	0/1	1/1	8/6	3365	985188	معدن
30/7	17/4	1/7	26/1	15/4	77424	1759892	صنعت
4/7	11/2	1/9	13/8	7/2	41111	822926	تامین آب، برق و گاز طبیعی
23/5	- 2/6	0/9	4/0	4/3	11947	488366	ساختمان
19/3	18/5	0/6	8/6	15/1	25590	1729439	عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر...
20/5	20/2	0/8	0/9	1/1	2594	121878	هتل و رستوران
19/4	28/9	2/0	17/8	8/8	52897	1007722	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
- 9/3	2/5	0/4	0/8	1/9	2235	220159	واسطه گری های مالی
12/9	12/7	0/4	4/6	11/9	13748	1360954	مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار
30/5	29/6	0/7	3/5	4/8	10502	547891	اداره امور عمومی، و خدمات شهری
9/5	28/5	0/7	2/3	3/2	6802	361435	آموزش
5/7	20/6	0/6	2/1	3/3	6181	373890	بهداشت و مددکاری اجتماعی
20/6	17/9	0/6	1/0	1/6	2845	185884	سایر خدمات عمومی، اجتماعی...
19/1	13/6	1/0	100	100	296841	11438919	جمع

بخش عمده کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری: شاخص مزیت نسبی بخش کشاورزی، شکار و جنگلداری 0/8 می باشد که نشان می دهد بخش کشاورزی استان در کشور فاقد مزیت نسبی می باشد. شاخص مزیت نسبی بخش ماهیگیری با رقم 7/2 نشان می دهد که این بخش از مزیت نسبی بسیار بالایی در سطح کشور برخوردار است.

بخش عمده صنعت و معدن: سهم بخش معدن در اقتصاد استان در سال 1393 معادل 1/1 درصد و سهم این بخش در اقتصاد کشور 8/6 درصد می باشد که سهم این بخش در اقتصاد استان با سهم متناظر کشوری فاصله بسیاری دارد. شاخص مزیت نسبی در این بخش معادل 0/1 می باشد که عدم مزیت نسبی استان را نشان می دهد. ارزش افزوده بخش صنعت استان در سال 1393 برابر 77424 میلیارد ریال بوده است که نسبت به سال قبل 30/7 درصد رشد داشته، که فاصله زیادی با رشد اقتصادی کشور در این بخش (17/4 درصد) دارد. صنعت استان هرمزگان با رقم 1/7 دارای مزیت نسبی بالایی در سطح کشور بوده است.

بخش عمده تأمین آب، برق، گاز طبیعی و ساختمان: ارزش افزوده بخش تأمین آب، برق و گاز طبیعی استان در سال 1393 برابر 41111 میلیارد ریال بوده است که نسبت به سال قبل 4/7 درصد رشد داشته است. رشد اقتصادی کشور در این بخش 11/2 درصد بوده است که با رقم استانی متناظر آن فاصله چندانی دارد. این بخش از مزیت نسبی (1/9) خوبی در سطح کشور برخوردار است.

فعالیت ساختمان دارای ارزش افزوده 11947 میلیارد ریال می باشد که این فعالیت در استان دارای رشد 23/5 درصد است که با رشد متناظر آن در کشور (2/6- درصد) اختلاف بسیار زیادی دارد. مزیت نسبی این بخش رقمی معادل 0/9 می باشد.

بخش عمده خدمات: بر اساس نتایج حسابهای منطقه ای در سال 1393 میزان ارزش افزوده بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها در استان 25590 میلیارد ریال بوده که نسبت به سال قبل حدود 19/3 درصد رشد داشته است. این بخش دارای مزیت نسبی 0/6 می باشد.

ارزش افزوده بخش هتل و رستوران در استان نسبت به سال 1392 دارای رشد 20/5 درصد بوده و با رقم متناظر رشد کشوری (20/2 درصد) اختلاف چندانی ندارد. سهم این بخش در اقتصاد استان معادل 0/9 درصد و دارای رقم مزیت نسبی 0/8 می باشد.

ارزش افزوده بخش حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات 52897 میلیارد ریال در سال 1393 بوده است که سهم این بخش در اقتصاد استان رقمی معادل 17/8 درصد می باشد. با توجه به جدول بالا رشد اقتصادی (19/4 درصد) در سال 1393 را در این بخش می بینیم. شاخص مزیت نسبی این بخش با رقم 2/0 نشان می دهد که این بخش از مزیت نسبی بسیار بالایی در سطح کشور برخوردار است.

سهم بخش واسطه گری مالی در اقتصاد استان در سال 1393 معادل 0/8 درصد و سهم این بخش در اقتصاد کشور 1/9 درصد می باشد که سهم این بخش در اقتصاد استان با سهم متناظر کشوری فاصله چندانی ندارد. شاخص مزیت نسبی در این بخش معادل 0/4 می باشد که مزیت نسبی پایینی در سطح کشور دارد.

ارزش افزوده بخش مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار در سال 1393 در استان برابر 13748 میلیارد ریال بوده که نسبت به سال قبل 12/9 درصد رشد داشته است. این بخش با رقم 0/4 دارای مزیت نسبی خوبی در سطح کشور نبوده است.

ارزش افزوده بخش اداره امور عمومی و خدمات شهری در استان نسبت به سال 1392 دارای رشد 30/5 درصد بوده و با رقم متناظر رشد کشوری (29/6 درصد) اختلاف چندانی ندارد. سهم این بخش در اقتصاد استان و مزیت نسبی آن بترتیب معادل 3/5 درصد و 0/7 درصد می باشد.

بخش آموزش با میزان ارزش افزوده 6802 میلیارد ریال در سال 1393 دارای رشد اقتصادی 9/5 درصد نسبت به سال قبل می باشد. سهم این بخش در اقتصاد استان 2/3 درصد می باشد و در سطح کشور از مزیت نسبی بالایی (0/7) برخوردار نیست.

میزان ارزش افزوده بخش بهداشت و مددکاری اجتماعی 373890 میلیارد ریال بوده که نسبت به سال قبل با رقم 5/7 درصد از رشد بسیار کمی برخوردار بوده است و با رشد متناظر کشوری (20/6 درصد) اختلاف بسیار زیادی دارد. این بخش دارای شاخص مزیت نسبی پایینی در سطح کشور می باشد (0/6).

بر اساس نتایج حسابهای منطقه ای ارزش افزوده بخش سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی در استان 185884 میلیارد ریال بوده که نسبت به سال قبل 20/6 درصد رشد داشته است. در همین سال این بخش دارای شاخص بهره وری نسبی 0/6 بوده که نشان از پایین بودن بهره وری این بخش در سطح کشور بوده است. با توجه به جدول شاخص مزیت نسبی یکی از محورهای مزیت دار سرمایه گذاری استان بر فعالیتهای ماهیگیری، خدمات حمل و نقل آبی و توزیع گاز طبیعی می باشد.

به طور خلاصه می توان گفت استان هرمزگان در سال 1393، در بخش ماهیگیری با مزیت نسبی 7/2 دارای بیشترین بهره وری و در بخش معدن با مزیت نسبی 0/1 دارای کمترین بهره وری در سطح کشور بوده است.

3 - تولید ناخالص داخلی استانهای کشور و مقایسه با استان هرمزگان در دوره 93-1390

بخش سوم این گزارش به بررسی کلی تولید ناخالص داخلی استان و مقایسه آن با سایر استانها و کشور در سالهای 93-1390 می پردازد.

محصول ناخالص داخلی GDP

محصول ناخالص داخلی و جمعیت استان هرمزگان در دوره 93-1390

میلیارد ریال - درصد

سال	ارزش افزوده	محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار	رشد GDP	سهم استان در محصول ناخالص داخلی ملی	جمعیت (هزار نفر)	سهم استان در جمعیت کل کشور	تولید سرانه به قیمت جاری (هزارریال)
1390	133331	135608	55/6	2/14	1578	2/10	85926
1391	181142	183523	35/3	2/47	1610	2/12	113990
1392	249229	251073	36/8	2/48	1642	2/13	152907
1393	296841	298586	18/9	2/60	1676	2/15	178154

محصول ناخالص داخلی و جمعیت کشور در دوره 93-1390

میلیارد ریال -

درصد

سال	ارزش افزوده	محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار	رشد GDP	جمعیت (هزار نفر)	تولید سرانه به قیمت جاری (هزارریال)
1390	6274404	6339621	30/5	75150	84360
1391	7352581	7420801	17/1	76038	97593
1392	10073022	10125724	36/5	76942	131602
1393	11438919	11487170	13/4	77856	147544

نتایج نشان می دهد که تولید ناخالص داخلی جمعیت 1/5 میلیون نفری استان در سال 1390 ، بالغ بر 135608میلیارد ریال بوده و در سال 1393 که جمعیت استان به 1/6 میلیون نفر رسیده ، تولید ناخالص داخلی استان به 298586 میلیارد ریال بالغ شده است، که نسبت به سال 1390 از 120 درصد رشد برخوردار بوده است و این در حالیست که محصول ناخالص داخلی کشور معادل 81 در صد رشد داشته است .

بررسی سهم ارزش افزوده بخش های عمده اقتصادی در محصول ناخالص داخلی استان نشان می دهد که در طول این چهارسال بخش خدمات با متوسط 43درصد بیشترین و بخش کشاورزی ، شکار ، جنگلداری و ماهیگیری با متوسط 11/5 درصد کمترین سهم را در GDP استان داشته اند.

درصد سهم ارزش افزوده بخش های عمده اقتصادی از GDP استان در دوره 1390-93

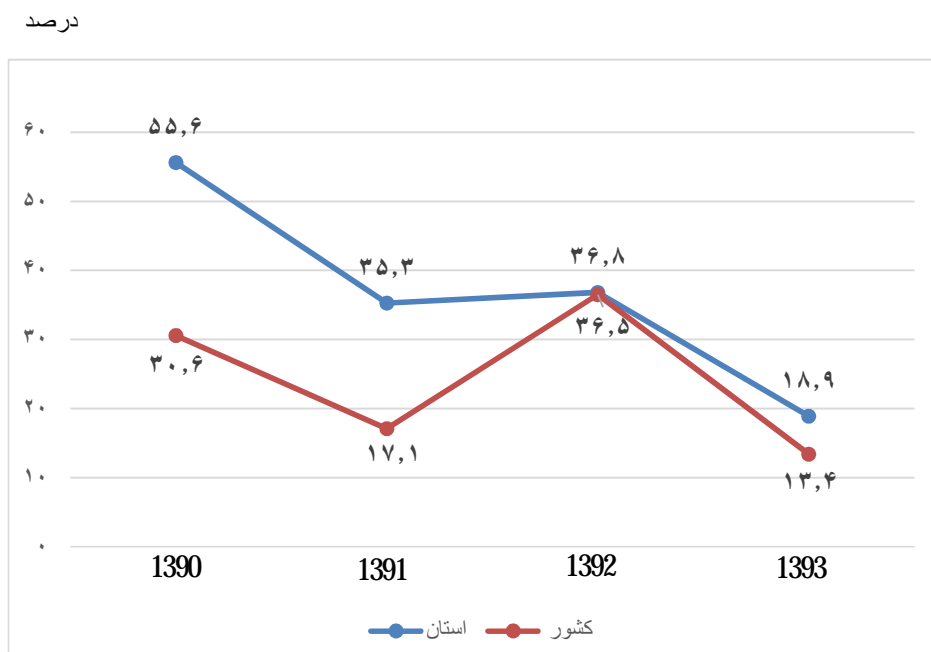
1393	1392	1391	1390	بخش های عمده اقتصادی
13/3	13/1	11/5	8/0	کشاورزی
27/1	24/8	30/0	31/4	صنعت و معدن
17/8	19/5	12/4	15/0	تامین آب، برق، گاز طبیعی و ساختمان
41/3	41/8	44/8	43/9	خدمات
100	100	100	100	محصول ناخالص داخلی (به قیمت بازار)

تولید ناخالص داخلی استان در سالهای 1390-93، سالانه بطور متوسط 30/4 درصد رشد داشته است و این شاخص برای کل کشور نیز 22/3 در صد بوده است . میانگین سهم استان هرمزگان در محصول ناخالص داخلی کشور در سالهای 93-1390 برابر 2/42 درصد بوده است . بطور میانگین استان هرمزگان در سالهای 93-1390 از نظر سهم محصول ناخالص داخلی کشور رتبه 12 را در میان استانهای دیگر داشته است.

در سال 1390، کل ارزش افزوده یا تولید ناخالص داخلی کل کشور بالغ بر 6340 هزار میلیارد ریال بوده است که 23/1 درصد آن در استان تهران، 13/2 درصد در استان خوزستان، 6/7 درصد در استان اصفهان و بقیه در سایر استانهای کشور تولید می شوند. بر اساس اطلاعات جدول فوق در همین سال کمترین سهم مربوط به استانهای خراسان شمالی و خراسان جنوبی به ترتیب با 0/6 و 0/5 درصد بوده است. لازم به ذکر است 4/4 درصد از ارزش افزوده فوق مربوط به تولید ناخالص داخلی (به طور عمده نفت و گاز) در فرامنطقه بوده است.

در سال 1393، تولید ناخالص داخلی کل کشور با رشد 13/4 درصد نسبت به سال 1392 (به قیمت‌های جاری) 11487 هزار میلیارد ریال بالغ شده است که سهم استانهای تهران، خوزستان و اصفهان به ترتیب با 23/7 درصد، 9/7 درصد و 6/7 درصد همچنان پیشتاز نسبت به سایر استانهای کشور بوده است. در سال 1393، استانهای خراسان شمالی و خراسان جنوبی با 0/6 درصد همچنان در جدول فوق پایین ترین میزان سهم در تولید ناخالص داخلی کشور را شامل می شوند. در همین سال 2/3 درصد از محصول ناخالص داخلی کشور (به طور عمده نفت و گاز) در فرامنطقه تولید شده است.

مقایسه رشد GDP (اسمی) استان با کشور در دوره 1390-93

طی دوره 93-1390، استان تهران بیشترین رتبه را از نظر سهم در محصول ناخالص داخلی کشور و استانهای خراسان شمالی و خراسان جنوبی کمترین سهم را در محصول ناخالص داخلی کشور داشته است و این درحالیست که استان هرمزگان میانگین رتبه 12 را در میان سایر استانهای کشور داشته است .

رتبه بندی سهم استانها از محصول ناخالص داخلی کشور در سالهای 93-1390 درصد

رتبه	سال 1390	سال 1391	سال 1392	سال 1393
1	تهران	تهران	تهران	تهران
2	خوزستان	خوزستان	خوزستان	خوزستان
3	اصفهان	اصفهان	اصفهان	اصفهان
4	خراسان رضوی	خراسان رضوی	خراسان رضوی	خراسان رضوی
5	فرمانطقه	فارس	فارس	فارس
6	فارس	آذربایجان شرقی	بوشهر	بوشهر
7	آذربایجان شرقی	بوشهر	مازندران	مازندران
8	بوشهر	مازندران	آذربایجان شرقی	آذربایجان شرقی
9	مازندران	کرمان	کرمان	البرز
10	کرمان	البرز	البرز	کرمان
11	البرز	فرمانطقه	فرمانطقه	هرمزگان
12	کهگیلویه و بویراحمد	هرمزگان	هرمزگان	مرکزی
13	هرمزگان	مرکزی	گیلان	فرمانطقه
14	آذربایجان غربی	گیلان	آذربایجان غربی	گیلان
15	گیلان	آذربایجان غربی	مرکزی	آذربایجان غربی
16	مرکزی	یزد	یزد	یزد
17	کرمانشاه	کرمانشاه	کرمانشاه	کرمانشاه
18	یزد	همدان	کهگیلویه و بویراحمد	قزوین
19	همدان	قزوین	همدان	همدان
20	قزوین	کهگیلویه و بویراحمد	قزوین	سیستان و بلوچستان
21	سیستان و بلوچستان	سیستان و بلوچستان	سیستان و بلوچستان	کهگیلویه و بویراحمد
22	گلستان	لرستان	لرستان	گلستان
23	لرستان	گلستان	گلستان	لرستان
24	ایلام	اردبیل	اردبیل	اردبیل
25	کردستان	قم	کردستان	کردستان
26	اردبیل	کردستان	قم	قم
27	قم	زنجان	زنجان	زنجان
28	سمنان	سمنان	سمنان	سمنان
29	زنجان	ایلام	ایلام	ایلام
30	چهارمحال و بختیاری	چهارمحال و بختیاری	چهارمحال و بختیاری	چهارمحال و بختیاری
31	خراسان شمالی	خراسان شمالی	خراسان شمالی	خراسان شمالی
32	خراسان جنوبی	خراسان جنوبی	خراسان جنوبی	خراسان جنوبی

وضعیت ارزش مصرف واسطه و ستانده

ارزش ستانده ، مصرف واسطه و شاخص IO استان و کشور در سالهای 93-1390
میلیارد ریال

سال	استان			کشور		
	ستانده	مصرف واسطه	IO	ستانده	مصرف واسطه	IO
1390	264904	131572	49/7	10018002	3743598	37/4
1391	345277	164135	47/5	12054226	4701644	39/0
1392	466999	217770	46/6	16295239	6222216	38/2
1393	560418	263577	47/0	18726103	7287183	38/9

بر اساس اطلاعات جدول فوق ، ستانده کل فعالیت های اقتصادی استان با متوسط رشد 28/5 درصد در سال از 264904 میلیارد ریال در سال 1390 به 560418 میلیارد ریال در سال 1393 رسیده است. ستانده کل کشور نیز به طور متوسط 5 واحد کمتر از ستانده استان در طول این چهار سال بوده است متوسط رشد ستانده کل کشور 23/5 درصد در سال بوده است.

مصرف واسطه کل فعالیت های اقتصادی استان از 131572 میلیارد ریال در سال 1390 به 263577 میلیارد ریال در سال 1393 رسیده است که به طور متوسط سالانه 26/2 درصد رشد داشته است . مصرف واسطه کل کشور هم با متوسط رشد 25 درصد طی این دوره از میانگین رشد استان 1/2 واحد کمتر می باشد .

شاخص IO نشان می دهد که چند درصد ارزش ستانده را مصرف واسطه و چند درصد، ارزش افزوده تشکیل می دهد . نسبت مصرف واسطه به ستانده (IO) کل کشور به طور متوسط در این چهار سال 38/7 درصد بوده که نشان می دهد به طور متوسط 38/7 درصد ارزش ستانده کل فعالیت های اقتصادی را مصرف واسطه و 61/3 درصد ارزش ستانده کل فعالیت های اقتصادی آن را ارزش افزوده تشکیل داده است. افزایش این نسبت به معنی کاهش نسبت ارزش افزوده به ستانده می باشد.

متوسط نسبت مصرف واسطه به ستانده استان در طول این چهار سال برابر 47/1 درصد بوده که این رقم نیز نشان دهنده آن است که 47/1 درصد ارزش ستانده را مصرف واسطه و 52/9 درصد ارزش ستانده را ارزش افزوده تشکیل داده است. میانگین این نسبت در استان نسبت به کل کشور 8/4 واحد بیشتر است به عبارتی می توان نتیجه گرفت که مصرف واسطه ای در استان 8/4 واحد نسبت به میانگین ملی بیشتر است .

4- نتیجه گیری

استان هرمزگان به واسطه مجاورت با کشورهای حاشیه خلیج فارس از نظر اقتصادی حائز اهمیت فراوان می باشد. از لحاظ صادرات و واردات کالا به اقصی نقاط جهان رقم قابل توجهی را به خود اختصاص داده است. ضمن اینکه ایجاد مراکز صنعتی مانند پالایشگاه بندرعباس، مجتمع آلومینیم المهدی، صنایع کشتی سازی و خطوط راه آهن با ایجاد اشتغال چهره صنعتی و اقتصادی استان را دگرگون نموده است.

بخشی از اقتصاد استان نیز کشاورزی، دامداری و صیادی می باشد و وجود مناطق آزاد قشم و کیش، وضعیت اقتصادی، صنعتی و بازرگانی استان را رونقی خاص بخشیده است.

برای شناخت اقتصاد و موجودیت منطقه و بررسی ظرفیتهای استان، نیاز مبرم شاخص تولید ناخالص داخلی که یکی از مهمترین شاخصهای کلان اقتصادی است، می باشد. تولید ناخالص داخلی پس از کسر قیمت ناشی از تورم، به عبارت دیگر به قیمت ثابت یکی از اساسی ترین متغیرهای رشد و توسعه می باشد. اما در این گزارش که بر اساس نتایج مرکز آمار ایران تهیه شده، ارقام فوق و نرخ رشد ها به قیمت های جاری می باشد و بدین لحاظ نرخ تورم سالیانه در این رشدها مستتر بوده است.

- با توجه به جدول شاخص مزیت نسبی، سه بخش اقتصادی ماهیگیری، حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات و تامین آب و برق و گاز طبیعی با 7/16، 2/02 و 1/93 دارای بیشترین مزیت نسبی در استان می باشند و نشان می دهد که از مزیت نسبی لازم برای سرمایه گذاری برخوردار می باشند به عبارتی این سه رشته فعالیت ماهیگیری (از بخش کشاورزی، شکار و جنگلداری)، توزیع گاز طبیعی (از بخش تامین آب و برق و گاز طبیعی) و خدمات حمل و نقل آبی (از بخش حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات) از زیر بخش های اقتصادی به نسبت کشوری خود نقش بیشتری در اقتصاد استان داشته اند.
- بطور کلی میانگین سهم استان هرمزگان از GDP کشور طی دوره 93-1390 معادل 2/42 درصد بوده که در میان استانهای کشور در همین دوره در رتبه 12 قرار داشته است.
- بررسی سهم ارزش افزوده بخش های عمده اقتصادی در محصول ناخالص داخلی استان نشان می دهد که در طول این چهارسال بخش خدمات با متوسط 43 درصد بیشترین و بخش کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری با متوسط 11/5 درصد کمترین سهم را در GDP استان داشته اند.
- طی دوره 93-1390، استان تهران بیشترین رتبه را از نظر سهم در محصول ناخالص داخلی کشور و استانهای خراسان شمالی و خراسان جنوبی کمترین سهم را در محصول ناخالص داخلی کشور داشته است.